

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
 НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 „
 ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 „

НЕДЕЉА 12. СЕПТЕМБАР 1893.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИКОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
 А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

Неплаћена писма не примају се.

Београд, 9 септембра.

Његово Величанство Краљ приспео је данас у по дне у Своју престоницу.

Београђани су свечано дочекали високог путника. Домови су били искићени заставама. Улицом испред саборне цркве па до „народне гостионице“ беху повијене с обе стране на кратким размацима бандерице са заставама, окићене гирландима од зеленога лишћа. Улица беше застрта зеленом травом. На пристаништу где ће стати пароброд „Мачва“ беше подигнут леп славолив, испуњен заставама и флаговима.

Свет се почео рано искупљати на савској обали и свуда по улицама куда ће Краљ проћи. Око 11 и по сахата беше калемегданска васа према Сави начичкана густим редовима света. Пристаниште беше пуно. С дунавске стране тако исто.

У 11³/₄ сахата указаше се три пароброда поред аде вишњичке. Напред је бродила „Мачва“ свечано искићена заставама, грбовима и зеленилом. На „Мачви“ беше Његово Величанство Краљ са Својом свитом и министрима. За њом је бродило пароброд „Дренкова“ с Београђанима који су јуче отишли у среташе Краљу, и пароброд „Делиграл“ са Смедеревцима који су допртали високог путника до Београда. Топови с тврђаве београдске и прапције поред дунавске обале огласише долазак Његовог Величанства. Свет нагрну на савску обалу. Кад се „Мачва“ појави испод тврђаве београдске захори се на пристаништу клицање: „Живео!“ Уз пуцањ топова с тврђаве и с пароброда „Дренкове“ и „Делиграда“ и непретржно клицање искупљеног света на пристаништу пароброд „Мачва“ стаде уз обалу.

На изласку из лађе дочекали су Краља: официрски кор у парадној униформи, председник и чланови Државног Савета, председник и чланови Главне Контроле, председници и чланови касације и апелације, председници првостепених судова и трговачког суда, ректор и професори Велике Школе, начелници и шефови министарстава, професори средњих школа, управитељка и наставнице Више Женске Школе, настав-

ници и наставнице основних школа и многобројно грађанство. Пред изласком дочекала је Краља почасна чета с војном музиком на челу; чета је узела оружје пред прси а музика је свирала народну химну.

С пристаништа се Краљ одвезао, у отвореним колима а праћен министрима и Својом свитом, до саборне цркве. У цркви Га је дочекао Митрополит са свештенством. После благодарења Његово Величанство Краљ одвезао се у Двор. Прошао је Дубровачком и Кнез-Михаиловом улицом. Од обе стране улица гомиле света, те поздрављале Краља одушевљеним клицањем.

У 7 и по сахата у вече грађанство београдско приредило је Његовом Величанству велику бакљаду. Пред бакљоношама ишла је војна музика, београдско певачко друштво и певачко друштво „Даворје“. Од Милутиновића апотеке па далеко иза зграде министарства унутрашњих послова беше се згрнуо толики свет да се није могло проћи.

Кад се Његово Величанство Краљ, окружен г. министрима, појавио на балкону, председник општине београдске Милован Р. Маринковић поздравио Га је овом беседом:

„Ваше Величанство! Краљу, Господару!

Мучан је и тежак задатак који си Ти решио с витешком издржљивошћу. Љубав којом си задахнут према Својем народу савладала је све тегобе. Та љубав носила Те из питомих и плодних долина наше лепе Огацбине преко кршевитих и врлетних њезиних гора, па Те вратила здрава и чила нама Београђанима. Добро нам дошао!

Господару! Ти си први Владалац који се родио у Београду. Дани Твога рођења — дани су Србинових ратова за независност и слободу. Београђани се радују и поносе што Те могу назвати својим Београђанином. Радују се и поносе Београђани Тобом, јер си првим делом Своје владалачке самосталности показао да љубиш Свој народ заносно и витешки. Ту љубав, Светли Краљу, утврдио си садашњим путовањем кроз

народ. Из народних уста чуо си, очима си могао видети, колико народ одобрава Твоју владавину и колико Те љуби. Сјајни и велелепни дочеци, приређени у славу Твоју, најбољи су доказ народне љубави према Теби и према Твојем Дому.

Господару! Само владавини заснованој на узајамној љубави Бог помаже, и она мора бити срећна. Београђани се радују, што Краљ и народ, обогачени на овом путу познатством, утврђују међу собом љубав.

Светли Краљу! Ти си витешки заштитник уставних и грађанских права народа. У тој је заштити извор истините Твоје љубави. Из уставних и грађанских права Твога народа развиће се снага, која ће Србију начинити још јачим средиштем Србинових идеала. Тој снази, Господару, Ти си дао животовернога духа, јер си постао бранич највећих светиња Твога народа. Београђани, у чијој си се средини родио, дочекујући Те, кличу: Живео Краљ Александар I!“

Бурно клицање „Живео!“ захори се једногласно из хиљадама грла. Његово Величанство Краљ изводело је одговорити на поздрав, рекавши од прилике ово: „Мили Моји Београђани! Хвала вам на љубави и оданости коју Ми указујете и овом приликом кад се враћам с пута по Огацбини нашој Ја сам се вратио из народа пуно задовољан. Мој Ме је народ свуда дочекивао одушевљено и безграничном љубављу. Можете бити уверени да ћу Ја Мојем народу вратити љубав за љубав. Ја ћу све учинити да се у нашој Огацбини учврсти и одржи уставност и законитост, јер само тим путем можемо постићи оно што сви желимо. Захваљујући вам на лепом дочеку, кличем: Живели Моји мили Београђани!“

Говор Краљев прекидан је готово код сваке реченице громким усклицима: „Живео!“ За тим је војна музика свирала химну, а после свирања певачка друштва отпевала су химну. После цевања бакљоноше с музиком на челу и с огромним гомилама света отишли су, уз свирку и клицање, улицом поред „Лондопа“ и скупштинске зграде, па

даље министарском, абацијском и господском улицом до Калемегдана.

Варош је била осветљена У 9 сахата почео је у парку калемегданском концерт. Сав парк био је дивно осветљен електричном светлошћу. На Калемегдан се слегло неколико хиљада душа. Стазама се није могло проћи од силнога света. До поноћи шетао се свет по парку и слушао лене мелодије које је изводила војна музика.

„С. Н.“

О Б Ј А В А

Хемијским анализама, до сада чињеним над водом из београдских водовода доказано је, да је вода из новог водовода много здравија и чистија од оне из старог реконструисаног водовода.

С тога суд општине вар. Београда *аресоручује* грађанству, да у данима, када прети опасност од колере, употребљује за пиће и кување искључиво воду из новог водовода београдског. За друге своје намирнице може се служити водом из старог водовода али воду Савску и Дунавску да никако не употребљује.

Од стране суда општине вар. Београда 27. Августа 1893. г. АБр. 4869.

ГРАЂАНСТВУ ВАРОШИ БЕОГРАДА

Ради предохране од колере, која се појавила у суседним нам државама: Румунији и Аустро-Угарској, Г. Министар унутрашњих дела наредио је да се на свима улазним станицама у нашу државу врши лекарски преглед над долазећим путницима, и да се подвргну тродневном посматрању сви они путници, који долазе из држава колером заражених.

Управа вароши београда доставила је суду општинском, да поједини путници, који долазе из држава колером заражених, махом при улазу намерно казују и озна-

чују погрешно стан где ће одседити, те тиме опемогућавају тачну контролу о тродневном посматрању од стране лекара, а предпоставка је основана, да нам се на овај начин и оваким поступком долазећих путника из држава колером заражених, може лако колера унети и у нашу земљу.

Да би се ова контрола што тачније могла вршити, суд општински наређује свима гостиопичарима и приватним грађанима у оvd. вароши, да одмах пријављују дошавше путнике из држава колером заражених, како би се над истима могао извршити лекарски преглед и подвргнути посматрању.

Ко поступи противно овом наређењу, казниће се према распису г. мин. унутр дела од 22. Септембра 1892. год. СБр. 7318, а по чл. 33. тач. 2. санитар. закона до 30 дана затвора или 150 динара новчано Исто ће се овако казнити и путник, који не оде лекару на преглед.

Од стране суда општине вароши Београда, 25. Августа 1893. год. АБр. 4820.

О Б З Н А Н А

У вези свог наређења АБр. 2366 од 30. Априла о. г. Суд општине вароши Београда објављује грађанству, да ће Управа Водовода од 1. Октобра ове године наплаћивати воду према члановима 8 и 9. правила за издавање воде, од свију оних кућа, које су до 1. Јуна о. г. са водоводом спојене без обзира на то, да ли се вода у кући троши или не, или да ли је инсталација у кући извршена или не.

Ово решење своје суд општине вароши Београда оснива на чл. 2 и 13. правила за везивање водовода са зградама у Београду и издавање воде из истог водовода, која су правила добила закону силу решењем владе Њ. В. Краља од 10. Јуна 1892. год. ПБр. 10381 основаним на чл.

6. 7. и 9. зак. о варошкој трошарини у Београду од 13. Јуна 1884. год.

АБр. 4717 Од суда општине вароши Београда 19. Августа 1893. год у Београду.

О Б Ј А В А

Према наређењу VII пуков. окр. команди од 6. Августа ове год. ПБр. 39. позивају се резервисти и обвезници редовне војске доле означених јединица на вежбу и то: 1. Пиротехничка чета, да дође 20 Августа тек. год. увече на конач на зборно место — Крагујевац, гди ће се вежбати од 20. Августа па закључно до 10. Септембра ове год. у фабрици и лабораторији. Обвезници ове јединице имају доћи 20 овог месеца у 4. часа у јутру на железницу гди ће путовати са теретним возом бр. 41.

2. Коњичка бригада и то: II и III. активни коњички пук са штабовима и својом пописном комором и товарним коњима, да дође 6. Септембра тек. год. увече на конач на зборно место — Ђуприја, гди ће се вежбати од 6. па закључно до 28 Септембра ове год.

3. Брдски артиљеријски пук, са својом пописном комором и товарним коњима, да дође 18. Септембра тек. год. увече на конач на зборно место — Крушевац, гди ће се вежбати од 18. па закључно до 28. Септембра ове год. Стоку ове јединице сваки сопственик довешће 12 Септембра ове год. на тркалиште ради комисијског прегледа. Обвезници ове јединице имају доћи 18. Септембра у 4 часа у јутру на железничку станицу гди ће ду путовати са теретним возом бр. 41.

4. VII. активни пешадијски пука Краља Александра I. са пуков. и батаљоним штабовима, III. активни гардијски пук са пуков. и батаљоним штабовима, са својом пописном комором и товарним коњима, и ме-

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ

СА НАРОДНИМ СВОБАМА У ТУЊИНУ

од 1459.—1814. године.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. АГАТОНОВИЋ И Ј. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Пора намъ престать быть умными чужимъ умомъ и славными чужою славою“ (Време је да престанемо мудровати туђом намећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Ну када млади краљевић би, у боју противу Владислава, побеђен, оставе га и Срби под деспотом, па по примеру осталих пријатеља пораженога краљевића,

пређу сви на страну немачкога цара Максимилијана. Ну већ у г. 1491. ми видимо и ове Србе на страни Владислављевој, у борби противу новог му супарника, брата Алберта. Енгел⁽¹⁾ наводи да је тада у Владислављевој војсци било под деспотом Ђорђем и Јованом 600 „galearos“ — тешко наоружаних коњаника; под кнезом Павлом 100 тешко и 200 лако наоружаних (levis armaturae); а под Јакшићевим синовима до 300 тешко наоружаних.

Овај метеж у Угарској иза смрти Матијине, обрати пажњу иначе тремога султана Бајазита, и распламти у њему жудњу, да сада или никада освоји Београд, пред којим уступаху онако срамно сви његови силни преци. Смрт Матијина разрешила га је заклетве, а жеља, да освоји Београд, покренула га је на нови поход на Угарску, да новим успесима заглади онај губитак, који га постиже у рату с Египтом. Глае о његовом спремању допре брзо до граница угарских, и архиепископ калочки Петар Варда, јавља краљу шта је све чуо од својих људи у своме замку *Барићу*. „Тврдиња

београдска, вели, доста је слабо снабдевена потребама; ратници су се по готову сви отуда разбегли. Турци до 4 000 пешака и незнано колико коњаника спремају се да ударе на град. Надежда је врло слаба, да ће се град моћи одржати, ако Турци навале; јер су, вели, сопственим очима видели, да је доиста тврдиња без људи остала, и оно мало што их има, голи су и без оружја. Нити су Турци на друго што до сада чекали, него да настане време бербе, да би се житељи београдски из вароши по виноградима својим разилазили.“⁽²⁾ При оваком стању одбране Турци заиста ласкаху себи да ће најлакше заузети Београд. Кадим-Сулејман-паша, нови смедеревски заповедник, понуди бана Ујлакију, да му за добру награду преда градове: *Београд*, *Алаца-Хисар*,⁽³⁾ и Зворник, кад се иначе не зна ко је њихов краљ. Не добив по-

(1) P. 1. у: Annales r. Hung. etc. t. IV, p. 228. (превод из Гласника срп. уч. др. књ. V. стр. 193).

(2) Алаца-Хисар је стари Крушевац; и кад га сада по Хамеровој сведоци тражи султан на предају, изгледа, да је он тада био у рукама Мађара. Ако би тако било, онда би Крушевац морао бити заузет хришћанском војском, приликом оног паша-деспота Вука низ Мораву до Крушевца год. 1481. Ну ми сумњамо, да је Крушевац могао доглед бити у хришћанским рукама, кад је Смедерево онако силно прокило.

(3) Allg. Weathistorie, B. III одсек gesch. v. Servien, S. 450. — Letopis M. S. за 1858. г. г. II. стр. 21--22.

сарска чета да дођу 9. Септембра т. г. увече на копак на зборно место и то: VII. пук на бањичко брдо III. пук на топчидерско брдо више Вајферта гди ће се вежбати од 9. па закључно до 22. Септембра ове год.

5. Допунски батаљон III гардијског пука, допунски батаљон VII. пешадијског пука и местне трупе свију родова војске са својом пописаном комором и товарним коњима, да дођу 9. Септембра тек. увече на копак на зборно место и то: Допунски батаљон III гардијског пука на топчидерско брдо, а остали на Тркалиште, гди ће се вежбати 10 и 11. Септембра ове год.

6. Штаб и сви ескадрони дивизијске коњице са својом пописаном комором и товарним коњима, да дођу 9. Септембра тек. год увече на копак на зборно место — „западни врачар“ код војног сењака, гди ће се вежбати од 9. па закључно до 20. Септембра ове год.

7. Допунски ескадрон дивизијске коњице са својом пописаном комором и товарним коњима, да дођу 9. Септембра тек. год. у вече на копак на зборно место — „западни врачар“ код војног сењака, гди ће се вежбати 10. Септембра ове год.

8. Дунавски артиљеријски пук и то: вбШт пука и I. дивизиона, по том 1, 2, 3 и 7. батерија, са целом пописаном запрегом за топове и каре, као и са целом комором и товарним коњима, (само обвезници и резервисти 7 батерије, да дођу без сток), имају доћи 9. Септембра ове год. увече на копак на зборно место — Топчидерско брдо више Вајферта, гди ће се вежбати од 9 па закључно до 18. Септембра ове год. Сваки сопственик сток ове јединице, довешће исту на тркалиште дан раније од позива на вежбу ради комисијског прегледа.

9. Допунска батерија дунавског артиљеријског пука, без сток, да дође 17. Септембра т. год. увече на копак на зборно

место топчидерско брдо више Вајферта, гди ће се вежбати 18. Септембра ове године.

10. Болничарске чете, дивизијска етапна пољска болница, дивизијска марвена пољска болница и дивизијска санитарска колона, без сток, да дођу 1. Октобра ове год увече на копак на зборно место — Тркалиште, гди ће се вежбати 2 и 3. Октобра ове год.

11. II-ги дивизион дунав. артиљеријског пука и то: 4, 5, 6 и 8. батерија, са целом пописаном запрегом за топове и каре као и са комором и товарним коњима, (само обвезници и резервисти 8 ме батерије, да дођу без сток), имају доћи 1. Октобра ове год. увече на копак на зборно место — Топчидерско брдо више Вајферта гди ће се вежбати од 1. па закључно до 10. Октобра ове год. Сваки сопственик сток ове јединице, довешће исту на тркалиште дан раније од позива на вежбу ради комисијског прегледа.

12. Дивизијска профијант колона, пекарске чете са покретном пекарницом, занатлијска чета и дивизијски, марвени депо без сток да дођу 15. Септембра ове год. увече на копак на зборно место — Тркалиште, гди ће се вежбати 16 и 17. Септембра ове год. Ослобођавају се од све вежбе само они резервисти пекарске и месарске чете који су летос издржавали вежбу.

13. Дивизијска мунициона колона са покретном артиљеријском радионицом, дивизијска војна пошта без сток, да дође 10. Октобра ове год. увече на копак на зборно место — Тркалиште, гди ће се вежбати 11 и 12. Октобра ове год.

14. Мунициона колона коњичке бригаде без сток, да дође 13. Октобра тек. год. увече на копак на зборно место — Тркалиште гди ће се вежбати 14. и 15. Октобра ове год.

Обвезници, који се имају вежбати мање од три дана, храниће себе и стоку о свом трошку.

Сваки обвезник понеће собом војнички билет одело и обућу, кошуље, цео прибор за јело и пиће и за покривање ћебе или пољаву.

Према наређењу исте команде од 17. Јула ове год. Бр. 4635 до 5345. Позивају се обвезници дивизијске коњице I. позива народне војске са својим штабом сви на коњима са јахаћим прибором, и сва комора за штаб и ескадроне да неизоставно 20. Августа тек. год. увече на копак дођу на зборно место — „Западни врачар“, гди ће се вежбати само седам дана.

Према наређењу VII. пуков. окр. команде од 13. Августа ове год. Бр. 5404. Позива се пекарска чета I. позива народ. војске, да место 1. Септембра, увече на копак на зборно место — бањичко брдо предстане 20. Августа ове године гди ће се вежбати 21 и 22 истог месеца.

Који обвезник неби овом позиву следовао строго ће бити кажњен, а при том издржаће дупло вежбања о свом трошку.

Од стране Суда општине вар. Београда 13. Августа 1893. г. АБр. 4415—4467.

О Б Ј А В А.

Према наређењу VII пуков. окр. команде од 17. Јула ове год. Бр. 4635. позивају се сви обвезници пешади II. позива народне војске и сва комора, да 8. Августа ове год. у вече на копак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 9, 10, 11. истог месеца. Са собом понеће и предато им оружје.

Обвезници артиљеријске и болничке чете II. позива народ. војске и сва комора, позивају се, да 16. Августа ове год. у вече на копак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 17 и 18. истог месеца.

вољна одговора, Кадим-паша, по заповети султановој, посла 1491 г. једно одељење своје коњице у Трансилванију, да преко тамнишког Баната с леђа зађе престоници угарској, а он с другим одељењем, да блокира Београд, па да се са првим, по свој прилици, састане негде у срцу Угарске. Ну овог пута је још прерана била нада султанова на освојење „капије краљевства“; јер и ако Београд тада не брањаху довољно мађарских руку, беше српских мишица доста, које у Београду гледаху спас своје отаџбине. С тога по свршетку рата са Албертом, на глас да Турци с две стране упадају на Угарску, полети кнез Павле као муња најпре на ону војску пашину у Трансилванији, па потукавши је, похита Београду у помоћ. Једнога јутра укаже се на бредима градским, па удари одмах снажним јуришем на Турке, тако силно, да их за тили часак одагна далеко од градских зидина.⁽¹⁾ Ова двострука погибија турека, није их омела да још исте године не понове напад на угарске земље. Сремске равнице у другој поли 1491. г. слабо беху заштићене, што се

тада Georgius despotus Rasciae беше заплео у неку свађу са сремским војводом Лаврентијем. Турци се користе том приликом, па на три стране нападу на мађарску краљевину: у темишварски Банат, Хрватску, а једним одељењем опседну Шабац, које за време опсаде, продре у Босну, освоји неколико села, па се озбиљно попрети и Јајцу. Краљ Владислав задрхта за безбедност Јајца и Босне.⁽²⁾ Архиепископ калочки Петар добије налог од краља, да што пре, и који је ближи граници, скупи војске и пође у помоћ Јајцу, и да: „Georgium quoque Rasciae despotem ad propulsandum communi studio discrimen adhortatus est“ — па да сви заједнички похитају на Турке. Највише се краљ бојао за Јајце. С тога му архиепископ Петар пише значајно писмо, о положају и одбрани Београда, који краљ, као да хоће да занемари: „...dum M. V. regni Bosnae curam habet castrum Belgradum et hos fines non obliviscatur: quia sicut prioribus litteris meis n. t. vel n. qn. scripsi, si cito. cito de hominibus et necessariis castra praesertim Belgrado non providetur, postquam hac

partes copiis evacuantur. timendum est, et certissime formidendum, ne dum Bosnam defendimus Belgradum amittamus.“⁽¹⁾ Ну како је скоро јака зима наступила, Турци се врате на зимовнике, задовољивши се те године само богатим пленом. Преко зиме су се опет спремали, да на пролеће понове нападе. Ево шта опет о томе пише краљу калочки архиепископ: „Sciat M. V. hesternodie ex Belgrado hac nova nobis fuisse allata: quod Turcorum Caesar, in Plo-dyn (Пловдив) fuerit ante diem quintum decimum constitutis cum ingenti apparatu Bassa vero in Sophia dicitur cum 10 000 Janisariorum esse, in Caesaris comitatu; — 20 000 Thinasiotarum. praeterea 7 000 Chiaussorum (спахија) et relique multitudinis non esse nimerum, Turcorum etiam 10 000 esse cupro et sagitis, ac bombardis et omnis generis instrumentis et machinis onerata, classem quoque plus quam posse explicari. Nondum vero ex transmaritimas copias in partem citeriorem traicisse, sed in dies traicere et festinato iussos omnes subsequi Caesarem.“⁽²⁾ Чувни за ове немиле гласове, краљ се истина

(1) Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 450. — Jonquière: Hist. de l'empire ottoman, p. 195—196. — Хамер (Gesch. d. osm. Reiches, B. I S. 639) старла овај догађај у 1492 години.

(1) Katoni: Epitome Chronologica etc. t. II. p. 548—549. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 450.

(1) Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV. p. 228—230.

(2) Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV. p. 250.

Осим тога позивају се и сви резервни официри који припадају II. позиву народ. војске, да и они означеног дана представу на зборно место својим јединицама.

Даље имају сви обвезници понети собом и свој војнички билет, потребно одело, кошуље, прибор за јело, ћебе или поњаву за покривање.

Према наређењу ове команде од 9 Јуна ове год. Бр. 3360. позивају се сви обвезници коњичког ескадрона II. позива народ. војске и ордонанси свих пешадиских штабова са прописним коњем и прибором, да 11. Септембра ове године у 6 часова у јутру дођу на зборно место — Тркалиште, гди ће се вежбати два дана.

Сваки обвезник понеће собом војнички билет, храну за себе и коња за два дана.

Према наређењу VII. пуков. окр. команде од 17. Јула ове год. Бр. 4635. позивају се обвезници — пешаци I. позива народне војске и сва комора да 20. Августа ове год. у вече на конак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 и 30. истог месеца.

Обвезници болничарске, пекарске, запалијске чете и пиротехничко одељење који припадају I. позиву народ. војске као и сва лица која комору за ове јединице дају, позивају се, да 1. Септембра ове год. у вече на конак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 2 и 3 истог месеца.

Обвезници артиљеријског пука без стоке, као и сва лица која за ову јединицу комору дају, позивају се, да 5. Септембра ове год. у вече на конак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 6 и 7. истог месеца.

Обвезници профијант и муницијоне колоне са штабом без стоке и без коморе, позивају се, да 9. Септембра ове год. у вече на конак дођу на зборно место —

бањичко брдо, гди ће се вежбати 10 и 11. истог месеца.

Обвезници местног пешадиског батаљона, коњичких возова и осталих местних трупа свију јединица I. позива народ. војске, позивају се, да 16. Септембра ове године у вече на конак дођу на зборно место — бањичко брдо, гди ће се вежбати 17 и 18. истог месеца.

Осим тога, позивају се сви ордонанси, коњаници, да и они следеју својим јединицама.

Сви обвезници имају понети собом и свој војнички билет, потребно одело, кошуље прибор за јело, ћебе или поњаву за покривање.

Они обвезници који се према овоме позиву имају вежбати само два дана, понеће собом храну за себе и стоку за два дана.

Према наређењу исте команде од 9. Јуна ове год. Бр. 3360 позивају се сви коњаници редовне војске и ордонанси код свих пешадијских штабова, да са прописним коњем и прибором 4. Септембра ове год. у јутру у 6 часова дођу на зборно место — Тркалиште, гди ће се вежбати два дана.

Сваки обвезник понеће собом војнички билет, храну за себе и коња за два дана.

Који обвезник овом позиву не следеју строго ће бити кажњен и при том издржаће дупло вежбање, о свом трошку.

Од стране суда општине вар. Београда 1. Августа 1893 год. АБр. 3178 и 3969.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

LXIV. ВАНРЕДНИ САСТАНАК

3 Септембра 1893 год.

Преседавао преседник г. Милован Р. Маринковић присуствовао кметовски помоћ. К. Чушић, од одборника били г. г. Никола Х. Поповић, В. Димитријевић, М. Велизарић, Милаш М. Ђорић, Коста Петровић, Р. Драговић, В. Тодоровић, Филип Васиљевић, Др. Марко Т.

постара за добру одбрану: Темишвара, Јајца, Северина, а у Београд посла 1 000 Чеха, с налогом: „moenia cum fossis que ex ritu militaris disciplinae reparari iussit. „Ну мало касније могао је архиепископ јавити краљу још поузданије вести о турском спремању, које је дознао од једног турског бегунца, за кога, веле, да је био „secretarium seu scribam Basse de Szmendrö (Смедерева)“, и кога му шаље, да се лично увери. „Is (тај бегунац) affirmat Caesarem Turcorum expugnatibus hostibus illis ad quos transierat iam in regressu, et omnino statuisset, castra primum minora inxta Savum aggredi deinde illis obtentis etiam Belgradum obsidere. Refert etiam homo noster, quem verus castellum nostrum Barich (Барич) his diebus miseramus octo millia Turcorum apud fodinas esse congregata, eo proposito ut transito fluvio Savo, quem decrevisse multum dicunt, adeo ut pervium iter equitibus praebeat, in cursu in comitatum Simiensem faciant, et nunc finitimos illos inxta Savum maximo esse terrore percussos. Scriba vero dicit ultra ultra maritimos omnes Bassam de Szmendrö ex Sophia advocasse et eos non longe a Szmendrö constitutos praestolari Caesaris

adventum“⁽¹⁾. Затим саветује архиепископ краљу, какве мере да предузме, те да повећа одбрану градова на Сави, и вели, да изда плату војницима, која им се одавно дугује, па ће они опет добити јако одушевљење за краља, које је до сада, неравно, било клонуло. У лето 1492. Турци заиста пођу с војском на Београд, ну њега обишавши, нападну ноћу на Шабац — баш по плану, како га исприча горњи бегунац турски — опседну га, а друго одељење коњице, пређе Саву, и распину се по сремским и славонским равницама. Ну јула месеца год. 1492. дочека их кнез Павао код Илока са својим јунацима, и у боју, у коме је без сумње учествовала и војска деспота Ђорђа, савршено их разбије. На 15 000 заробљених Хришћана, по свој прилици српских сељака из Срема и Славоније, раскину ропске ланце, па с леђа помогну кнезу Павлу, да дотуче остатак живих Турака. Бојно поље покри 10 000 Турака, а око 7 000 заробљеника увеличавали су Павлов тријумф. Историци су забележили и грозан начин, на који се овај наш неустрашим јунак светио заробљеним Турцима. „Једне је живе ве-

Леко, Лаз. Дашковић, Илија Ђорђевић, Лазар Радонић, Стев. Чађевић, Михајло М. Ђорђевић, Сол. Ј. Азријел, Андреја Ј. Одавић,

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 1. Септембра 1893 год. и у одлуци КЊБр. 475 учињена је измена да је Тодор Јовановић бивши јорганџија доброг владања и сиротног имовног стања.

II.

Председник износи одбору на мишљење молбе којима се траже уверења о сиротном стању и породичном односу.

По прочитању тих молби СБр. 1435 Абр 5125 СБр. 14078 Абр. 5119, 5151, 5154, 5153, 5152, 5173, 5180, 5181, 5191, 5193. Одбор је изјавио мишљење, да се суд претходно увери о породичном односу Станије, пок. Јована Бошковића, и о имовном стању молилаца Луке Т. Крстића, Драге Тодоровић удове, Марије Радовановић ученице Љубомира Димитријевића ћака, Стеве Марковића ћака, Миодрага Ристића ћака, Александра Јовановићеве ученице, Софије II Протић удове Војислава Милошевића ћака, Радивоја Остојића правника, Петра Јелића ћака Милутина Лазаревића ћака па тек онда да им изда тражена уверења.

III.

Одборник г. Никола Х. Поповић предлаже да се казне сви они одборници, који пре свршетка седнице оду а не оправдају се као и они, који у седницу не дођу а свој изостанак не оправдају.

По саслушању овога одбор је решио, да се сваки одборник писмено опомене, да у седнице одборске уредно долази, и да из седнице пре свршетка не излази, у противном, ако се не оправда, биће кажњен по закону о општинама.

IV.

На предлог суда АБр. 4798 а по мишљењу грађевинског одељења ГБр. 5868. одбор је решио, да се постави телефонска веза између општине и колеријне бараке и да се овај посао уступи Ђорђу П. Насласу за триста динара према његовој понуди од 27 Августа 1893 год. Трошак овај треба да се стави на терет партије буџетом одређене на непредвиђене трошкове.

V.

Сходно решењу одборском од 1. Септембра 1893 год КЊБр. 480, председник износи одбору

зивао у цакове, и бацао у воду, друге пак живе драо, а неке и на точку мрпварио, па као храну бацао гладним свињама“. Сам паша Михал-огли остао је на бојном пољу. А така је срећа постигла и друга му Кадим-Сулејман-пашу у Трансилванији, где га Мађари, при повратку његову с пленом, дочекају у Црвеној кули, и до ноге потуку⁽²⁾.

Овако у неколико бојева поражени, Турци су престали за неко време са својим навалама преко Саве и Дунава; али су зато своју бојну линију пренели на Драву. Тако се чини, да су сремске и славонске равни г. 1493. биле на миру, изузимајући један мали испад смедеревског паше у Трансилванију, где га марта месеца Мађари добро истуку⁽²⁾. Ну већ почетком 1494. г. учини кнез Павао један дреки прелаз преко залеђеног Дунава код Смедерева на нашу страну. Превевши сву војску, пошље најпре 3000 коњаника да пљачкају околину око Смедерева, а он са осталом коњицом нападе

(1) Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. I. S. 641. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 451. — По Катону (Epit. Hronol. etc. t. II. p. 557) и Jonquière-y (Hist. d. emp. ottoman, p. 196) ово је било 1493. године.

(1) Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV. p. 252.

(2) Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV. p. 255.

на решење понуду Периклеса Цикоса за грађење кеја и антриота.

По прочитању те понуде, АБр. 4259 одбор је решио, да се ова понуда као и све остале што по овоме предмету буду дошле општини, упуту нарочитом одборском повереништву, да је оно проучи и поднесе одбору своје мишљење на решење.

Повереништво да се састоји из ових чланова: председника општине, одборника Андре Одавића, Марка Велизарића, Милутина Марковића, Велимира Тодоровића, Соломона Ј. Азријела, Милана Капетановића, Стевана Чађевића и Тодора Селесковића. Да се умоли трговачко удружење, да оно одреди три своја члана, који ће са именованима, као одборски повереници ову понуду проучавати.

Сем овога да се овом повереништву придруже и г. г. Главинић и Милан Петровић одборници М. Марковић инжењер мин. грађевина као чланови повереништва одређеног за преглед планова за кеј што их је израдио А. Мареш општински инжењер.

VI

На предлог грађевинског одељења ГВр. 3923 одбор је решио, одобрава се кредит од осам хиљада сто четрдесет осам динара за кадрирање Добрачине улице између Горње Јованове и Душанове улице. Да се овај посао изда на лицитацију, па ако лицитација буде испод предрачунске цене овлашћује се суд, да исту одобри и без одбора.

VII

Председник саопштава одбору, да би требало одредити лицитацију за набавку дрва за огрев суда и других општинских одељења.

Одбор одлучује, да се одреди лицитација за набавку осам стотина двадесет и четири метарских хвати по одбитку сто деведесет и седам и по метарских хвати што је од лањске године преостало.

Погодбе за ову набавку да су оне, које су вределе за прошлу годишњу набавку.

VIII

По прочитању протокола лицитације ГВр. 3893. држане 28. Августа 1893. године за израду зграда на марвеном тргу на тркалишту, Одбор је решио, да се израда ових зграда према поднетим плановима и погодбама уступити Петку Вељковићу за девет хиљада сто педесет осам динара и двадесет и пет пара.

на оне градиће око града, у намери да их освоји, и отме Турцима у њима скривену велику пљачку. Са невероватном одважношћу и храброшћу, заузме први опкоп, али га је тај успех стао *аег* ранџ. Са истом одважношћу заузме и други опкоп, који скривеном пљачком не беше ништа сиромашнији од првога. Војска пак, послата да пљачка околину, опустоши је до на 10, ^{5km.} даљине од Смедерева, и претоварена пленом врати се натраг. Кнез Павао, видећи да не може освојити главни град, поруши она два заузета редута, па пребацив сву пљачку и велики број нових српских исељеника у Угарску, упуту се 1. новембра Београду. Међутим излети сада Кадимпаша из града⁽¹⁾ са 8 000 коњаника и негде на дунавској обали нападне кнеза Павла, но не учини му ипак никакве штете, морајући се што брже натраг повлачити. Дошавши у Београд, Павао уђе у траг једној завери мађарске посаде, која је у одеуству заповедника градског Зоборија (Czoborió) предати град Турцима. Похвата све заверенике и њихове

IX.

По прочитању извештаја грађевинског одељења ГВр. 3595 о радовима за утврђење обале дунавске израђењог према решењу одборском од 1. Августа 1893. год. АБр. 1520, одбор је решио, да се утврђивање обале дунавске према овом извештају и поднетом плану предузме у границама кредита од четир хиљаде седам стотина педесет динара, који се одобрава из партије буџетом одређене за непредвиђене трошкове. Да се овај посао изда на лицитацију, коју ће суд општински одобрити.

X.

На предлог грађевинског одељења ГВр. 3852 одбор је решио, да се ове године сагради и друга шупа за смештај кола кола за војену камору у границама остатка кредита од 100 00 динара одређеног решењем одборским од 2. Октобра 1892. године АБр. 10483 за грађење две шупе, од којих је једна у прошлој години саграђена.

XI.

На предлог грађевинског одељења ГВр. 3731 у свези са предрачуном и предлогом ГВр. 2188 1892 год. одбор је решио, да се према поднетом нацрту и предрачуну предузме грађење степеница што спајају Космајску улицу са Топличним венцем. Да се овај посао изда на лицитацију, па ако ова испадне испод предрачуна, да је суд одобри без одбора.

XII.

Председник износи одбору на решење понуду Мите Стајића агента слика за откуп слике „Св. Сава благосиља Српчџ“ за основне школе београдске тражећи за сваку слику педесет дин.

По прочитању те понуде АБр. 5260 и акта главног школског одбор АБр. 5259 којом се та слика пропорукује, одбор решио, Овлашћује се председник општине, да за сада купи двадесет комада слика „Св. Сава благосиља српчџ“ но тако, да једна слика не буде скупља од четрдесет динара, пошто је тражена цена од педесет динара сувише велика.

XIII.

Председник износи одбору на решење пет молби за месно кафанско право које су спроведене од Управе вар. Београду одбору на мишљење.

По прочитању тих молби и то: Ђорђа А. Тобаревића АБр. 512 из 1891 год; Фр. Тоболара ГВр 158|91 г. и Павла Лучића АБ. 5318|93 г.

коловође, па их казни грозном смрћу, и васпостави после миран поредак у граду.⁽¹⁾

За оволика славна и јуначка дела и за непоколебљиву верност и преданост престолу мађарском, краљ Владислав одликова кнеза Павла звањем *iudex-Curiae*, највишим степеном државне службе. Поводом тога одликовања пише кнезу Павлу архиепископ калочки: „*Hodie r. M. D n et vester gratiosissimus intellecto prius desiderio magnificentiae vestrae suae Maiestati satis, superque per hos dies declarato consideratis etiam meritis et fidelibus servitiis magnificentiae vestrae, quae servitia et merita vestra non parum perpenderit, ut consolidetur in hac senectute sua, et inter tot curas ac labores multiplices quos assidue magnificentiae vestra pro suae Maiestatis obsequio et pro defensione regni promptiosissime tolerat magnificentiam vestram pronunciar fecit, Comitum Paulum de Kinys iudicem Curiae regiae, magno omnium Dominorum Praelatorum et Baronum consensu et absensu... etc.*“ Ну слаба је то утеха била за *српски народ*,

Николе Јовановића АБр. 4899|93 и Франца Штибнера Абр. 5317|93 одбор је с погледом на велики број кафана у Београду изјавио мишљење, да се ни једном од поменутих молилаца не да месно кафанско право, пошто у општини београдској има довољно механа и кафана.

XIV

Председник износи одбору на мишљење извештај повереништва изабратог у седници одборској од 21 Јуна 1893 г. АБр. 3447 за проучавање питања о регулисању онога краја доње Јованове улице што излази на Скадарску улицу.

По прочитању тога извештеја Абр. 4410, одбор је решио, да се регулисање оног дела доње Јованове улице што излази на Скадарску улицу изврши онако, како се овим извештајем предлаже а експропријација да се изврши по закону о експропријацији.

XV

Председник извештава одбора, да ће се Његово Величанство Краљ са свога пута по Отаџбини вратити у Београд 9. Септембра ов. године, па предлаже, да одбор одобри извесну суму новаца за приређивање дочека.

По саслушању овога одбор је решио, да у част повратка Његовог Величанства Краља цео општински одбор са извесним бројем грађана изађе на сусрет Његовом Величанству до Смедерева на засебној лађи.

Овлашћује се суд, да у тој цели закупи лађу и да учини и друге спреме у вароши, које ће увеличати ову свечаност. Сав трошак да падне на терет партије буџетом одређене на непредвиђене трошкове.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ

У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички саобраћај вароши Београда. У седмици од 29. Авг. до 4. Септ. 1893. год. доштовало 990. одштовало 762. Од којих су:

а.) Пола: мушког 915, женског 75.

б.) Вероисповести: православне 885, католичке и протестан. 86, мојсијевске 17, мухамеданске 2, свега 990.

в.) Постојбина: Србија 793, Аустро-Угарска 121, Босна и Херцеговина 11, Црна

(1) Угарски пици везују одбрану Смедерева овом приликом за име Али-бега; док по турским изворима, Али-бега није тада било у животу, већ је градом управљао поменути Кадим-Сулејманпаша.

(1) Katoni: Epitome Chronologica etc. t. II. p. 561. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одек Gesch. v. Servien, S. 451. — Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Kesch. B. I. S. 642—263. Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV. p. 262—263.

Гора 6, Грчка 1, Турска 22, Бугарска 6, Румунија 5, Русија 6, Германија 3, Франц. 10, Италија остале државе 5.

г.) Занимање путника: Тешаџи и економи 49, Запатлије 72, Трговци 384, индустријалци 5, шпекуланти и предузимачи 20, Гостионичари 17, Интелигенција (војска) 135, ђаци 161, раденици и помоћници 10, Пилари и бозације 5 надничари и слуге 48.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 26. Августа 1893. год.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Рачуноводство суда ово општинског, држаће у својој канцеларији јавну усмену лицитацију и то:

I. На дан 20. Септембра ове године од 8—12 пре и 2—5 сахати по подне, — за давање под закуп 12 општинских дућана у Фишекцијској улици.

II. На дан 25. Септембра од 8—12 пре и 2—5 сахати по подне, — за давање под закуп 16 плацева у бари венецији, за смештај дрва и јапије.

III. На дан 27. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта „стари сењак“.

IV. На дан 28. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп земљишта општинског до бив. ботаничке баште на јалији.

V. На дан 29. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта код војног сењака.

VI. На дан 4. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп 12 плацева на великом тргу за свињске месарнице.

VII. На дан 5. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп 7 плацева на великом тргу за говеђе месарнице.

VIII. На дан 7 Октобра од 8—12 пре подне, — за давање под закуп 12 оп-

штинских дућана на зеленом венцу за месарнице говеђе и свињске и пиљарнице.

IX. На дан 12 Октобра од 2—5 сах по подне, — за давање под закуп права наплате таксе од акциза на пиће.

X. На дан 15. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права тудања кате — тамиса.

XI. На дан 18. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права наплате таксе Фијакерске.

XII. На дан 20. Октобра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп меса од бобичавих свиња, које се које на општин. кланици.

XIII. На дан 23. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке возова општинских, ковачко-коларски рад.

XIV. На дан 25. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке возова општинских, сарачко-тапетарски рад.

XV. На дан 27. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп подкивања коња пожарне чете и волова рабац. општин. возова.

XVI. На дан 28. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке рабац. општинских возова.

XVII. На дан 1. Новембра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп плаца општинског више чесме „књагиње Љубице“.

XVIII. На дан 1. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп I и II. пећине у таш-мајдану.

XIX. На дан 2. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп чистиња пијаца у вар. Београду.

Погодбе о овим закупима могу се сваког радног дана видети у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ма шта од овде изложених права узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира, пошто положи прописану кауцију.

СБр. 12.755 — Из канцеларије суда опш. града Београда, 14. Августа 1893. год. у Београду.

По што на дан 2-ог овог месеца, није био довољан број лицитатора, — то ће суд општине града Београда, држати другу јавну усмену лицитацију на дан 24 тек. месеца од 2—5 сахати по подне, у канцеларији рачуноводства овог суда за набавку 25.000 килограма мекиња, за изхрану волова рабацких возова општине Београдске.

Кауцију полажу српски грађани 200 дин. а страни двапут толико у готову новцу или српско државним папирима од вредности

Услови о овој набавци могу се видети сваког радног дана у канцеларији рачуноводства.

Ко има вољу примити се ове набавке, нека означеног дана дође и лицитира,

СБр. 14473 — Од суда општине града Београда, 7 Септембра 1893 г. у Београду.

Суд општине Београдске, држаће на дан 23 Септембра тек. год. оферталну лицитацију на набавку 696 метарских хвати букових дрва, за огрев својих канцеларија и основних школа а за рачунску 1894 годину.

Оферти имају се означеног дана до 12 сахати пре подне поднети председавајућем судији овог суда у затвореном коверту, а снабдени таксеном марком од 10 дин.

Кауцију полажу српски грађани 1800 дин, а страни дупло, у готову или српско-државним папирима од вредности.

Оферти ће се отворити истог дана у присуству понуђача.

Погодбе о набавци овој могу се видети сваког радног дана у канцеларији рачуноводства овог суда.

СБр. 14662 — Од суда општине града Београда 8. Септембра 1893 г. у Београду.

оду на Драву, допру до *Петаве*, ухвати до 7000 заробљеника и почине грдне штете.“ Кад то чује краљ Владислав, дојури из Трансилваније у Темпшвар. На сусрет му, са својом војском, изађе кнез Павао, па како му се на један пут језик укочи (добиле „шлог“) да га није могао покретати, главом и десном руком показа на турску страну, па онда на свој врат, хотећи показати, да ће радо свој живот заложити, да се Турци казне за последњи њихов пљачкашки поход (Engel). Овога, невероватне хвале достојнога храброг и побожног човека, краљ загрли и гушећи се у сузама, заповеди му да устане (јер је био клекнуо пред краљем). Кад му затим краљ покаже на своју, собом доведену, војску, Павао је тако ускликнуо радосно и као младић поскочио, не могући уздржати се, а да мач свој не извади, машући њиме, и показујући, да ће тако себи непријатеља.⁽¹⁾ Краљ оде после овога у Петроварадин, где скупи до 14000 коњаника, предавши их кнезу Павлу и војводи Вартоломију, с налогом, да упадну у непријатељску земљу и да пљачкају.

Ови пређу код Смедерева Дунав, наложе једну ватру под оним градињима, у намери да изазову Турке али се они не показаше. Ови се затим баце на пљачку, допирућ и у Србији до на 70^{km}. (Engel вели, до црнога Врха — Schwarzen Berg). Тада се толико пљачке награбе, да нису имали ни кола ни марве за довоз пљена до Дунава. Павао хтеде и даље продужити пљачкање, али му војници отказаше послушност, из страха, да их претоварене пљеном не стигну Турци, и исти им одузму. Петар Морковић, који је тада као посланик краљев ишао у Цариград, ради преговора о миру, прича по своме повратку, да су се Турци од овог Павловог пљачкашког похода били толико заплашили, да су и своје: „praetorianae cohortes in Asiam repente traieserint.“ Првог новембра били су сви Павлови пљачкаши у Београду (Alba Graeca), одакле Павао пребаци преко Дунава сав богати пљен, па и сам пренавни с војском тамо, настани се у граду Divi Clementis, ibique post paucos dies, cum ad familiarem morbum, quo per intervalla laborabat, letalis praeterea febris accederet ingenti omnium dolore extinctus est“ — *умре*, не оставивши, по-

што беше мутав, ни тестаментна, нити пак каква порода (nullaque prole relicta).⁽¹⁾

По речима неких мађарских историка [Енгела, Катона и попа Сремца⁽²⁾] кнез Павао био је католичке вере; али се то без јачих доказа не може примити, ма да се зна, да му је жена била католичкиња, кћи Блаза Мађара. Нарочито ми не можемо томе веровати е тога, што је кнез Павао био *чисти Србин*, а Мађари би се врло радо хтели китити српским јуначким перјем, присвајајући и овог јунака српског својој народности, па наравно као „Мађару“, дају му и католичку веру! —

Несрећна судбина српска тако је љуто кажњавала кукавне Србе, да им је за непуних девет година истргла из наручја три највећа њихова јунака, три највеће узданице своје. Године 1485. 1487. и ова 1494 смрђу Змај-деспота Вука, Дим. Јакшића и најзад кнеза Павла Бранковића, дубоко су зариле жаоку своју у срца српска... Истина, у животу је њихов деспот, али он ка' н' да не

(1) Pray: Annales r. Hung. etc. t. IV, p. 265; — Katoni: Epitome etc. t. II, p. 565. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III, одсек Gesch. v. Servien, S. 451.

(2) Види Летопис М. С. за 1858. год. ч. II, стр. 23—24.

(1) Katoni: Epitome Chronolog. etc. t. II, p. 564.

САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Држан 8. Јуна 1839 год.

(ПО СТЕНОГР. БЕЛЕНКАМА)

(СВРШЕТАК)

Бока Димитријевић. — Ја се не слажем са разлозима г Вулковића. Комисија је оценила, да ће бити користи од тога за Београд, а и ја то увиђам и с тога држим да би требали тај предлог комисијски да усвојимо.

Мене једино буни 41. тачка јер кад би баш продаш за 16000 дин. ми ћемо за 41 год. колико траје уговор да платимо 505 000 динара друштву. Зашто ми да се одречемо тога?

Општина београдска имаће свакако више људи јер ће се Београд увеличати, и према томе биће и већа корист и ја ћу бити с тога за то, да се овај предлог комисије прими, али само нисам за то, да се одречемо права које нам уговор даје.

Марко Велизаровић. — Ја сам чуо да друштво сем овога питања о електричном осветљењу, тражи продужење рока за свршавање трамвајске линије до Топчидера и неке измене у недовршеним линијама.

Према томе ја мислим, да би најбоље било да ми ова два питања спојимо у једно питање о осветљењу са питањем о трамвају. Оба ова питања треба да решимо тако да буде од користи и општини и друштву, и то овако: Они су са радом на трамвају изостали, па за то траже продужење рока. Ако би се од њих захтевало, да они одмах изврше оно на што су се уговором обавезали, они то не би могли извршити и дужни би били плаћати општини уговором предвиђене казни. Да не би тога било ја би предложио да друштву продужимо рок за трамвај не до Новембра месеца колико они траже него до Априла месеца 1934 год., а за овај уступак тражио би, да они по предлогу комисије замену 600 сијалица, са 120 пламених лампа и да им се у накнаду зато да само 3000 дин. годишње. Нисам за предлог комисије за трамвај, да за Топчидерску линију замени електрицитетом, јер би то значило тражити од друштва оно, што је немогуће, кад знамо да подигнутом централом не могу толику снагу производити. Сем тога не треба дозволити, да они напусте трамвајску линију кроз дунавски и палилушки крај. Овим начином, било би више користи за општину него за друштво.

играше више улогу Змај-деспота Вука. Јер оно јако истицање и учествовање кнеза Павла у свима последњим борбама с Турцима дуж обала Саве и Дунава, и неспоминање деспота Ђорђа, без сумње је значајан појав у животу ондашњег народа српског. Па можда је то и узрок скоре промене на деспотском престолу.

Зна се, да деспот Ђорђе није све до смрти своје уживао звање српског деспота. Може бити, осећајући сву тежину одговорности, коју је са тим чином на се узео, а уједно разумевши и свој тежак положај, да није у стању играти улогу Змајева међу својим сународницима — највише је имао разлога, да се деспотског звања одрече у корист свога млађег брата, и да свој мирни и тихи темперамент посвети на службу Богу и вери православној. Истина, животописац Максимов, друкчије нам објашњава узрок те промене, да је био у несвршеном, или свршеном, али наскоро нерешеном браку деспотову са краљевом сродницом Јелисаветом — за коју се још и не зна, да ли се баш и венчала за Ђорђа, или не. Али и поред свих тврђења г. г. Руварца и Новаковића, који и сами нису с тим питањем

Раденко Драговић. — То друштво ради већ на томе послу 1½ год. дана и ја не видим да је оно што урадио у Београду, сем што је понамештало неке дирке, а сад наједанпут тражи, те да измени неке чланове уговора, те неко плаћање а ми не видимо да је друштво осветлило ма једну улицу.

Ја мислим, да рад треба да се почне и кад ми то видимо, знаћемо да ли што треба изменити или доплатити, али данас кад још није ни једна улица осветљена, да се одступа од уговора ја не налазим никаква разлога за то и с тога сам против тог.

Мата Јовановић. — Господо, питање о трамвају и питање о електричном осветљењу то су два питања, која су засебним уговорима регулисана и не могу се заједно третирати како хоће г. Марко.

Ми овде имамо вечерас да расправимо питање, односно извесне замене у електричном осветљењу, а што се тражи по уговору о трамвају, то је засебна ствар.

Ја свакако држим, да би корисније по општину било да још сад изврши ову замену лампи сијалица са пламеним лампама, јер би то сада општини јефтиније коштало, него доцније.

Из рачуна, који је г. Станојевић сад овде изнео видим, да је комисија годишњину свела на минимум, и ја би се сложио с тим, да ако друштво пристане на то, што је комисија предложила, да се учине они уступци, а ако не пристану на то, онда нека се врши онако како је у уговору стављено.

Соломон Азријел. — Ја просто не могу да разумем шта ово друштво тражи, да се лампе сијалице замене пламеним лампама. Ми још нисмо ни видели те сијалице, те да знамо да ли ваљају или не, с тога ја држим, да они то предходно треба да ураде, па ако не ваљају, онда да их замењујемо а пре не, јер ја не могу пре да кажем да нешто не ваља, што и не постоји. Ја сам за то, да остане како је.

Председник. — Ја ћу само у неколико да вам свратим пажњу, да је то питање било претресано у одбору, да ли је за општину корисно, да ту ствар сад расправимо или доцније? То је питање изложено пред одбор и у седници од 3 Маја т. г. оно је решено, али се одбор уздржао да коначно решење о тој ствари донесе, док не прибави још нека дата. То је решење гласило:

начисто, ми остајемо при своме: да су то све летописни украси, и да ћемо у томе питању још дуго, може бити, лутати само по области хипотеза.

Кад је пак деспот Ђорђе оступио с престола, не знамо тачно. На повељама, на којима су за његова деспотовања потписивали се и брат му Јован и мати Ангелина, последњи пут се налази потпис његов као *деспота Rasciae*, г. 1496. кад су браћа дала Хиландару неке милостије.⁽¹⁾ Већ на доцнијој дипломи манастиру *Свишмену* (Свимену) од 23. јула, 1499. г. налази се потпис само брата му Јована као деспота, и матере, *без његовога имена: милостијеју божиеју господња депотич Ангелина и син наш милостијеју божиеју деспот Иоан*, одакле се види, да тада Ђорђе није био више деспотом, и да се морао закалуђерити негде у међу времену година 1496. и 1499. Витковић⁽²⁾ од некуда дознаје, да је баш: „1497. Ђорђе Бранковић уступио деспотство брату своме Јовану, закалуђерио се и под именом Максим постаде митрополит“. Њега као и више других Срба у Срему закалуђерио је софијски митро-

„Да се решење пре извршења поднесе одбору и т. д. (чита), а то је била реч о тој замени, да ли је боље да се учини сад или доцније и онда је по мишљењу комисије усвојено такво мишљење а остало је, да се види шта ће коштати та замена сад.

Све што се сад има решити то је, пристаје ли одбор на ту цену или не?

Др Марко Лeko. — Кад је одбор у начелу о тој замени решио мислило се, да ће нешто моћи да се уради без нарочите накнаде, или у крајњем случају, да се друштву накнади трошак за већ намештане сијалице. Али како се сад из извештаја надзорне комисије види, да је општина дужна да да и извесне накнаде друштву то мислим, да је боље да останемо при старом уговору, а ако друштво пристаје ту имену да учини без икакве накнаде онда добро, инач не.

Узгред да напоменем, да сам и у своје време доказивао, да за улично осветљење нису сијалице. Онда нисам имао среће, да се мој предлог усвоји. Истина нисам ни за пламене лампе, због блештеће светлости. За сијалице потврђује се дакле да је моје одбачено мишљење било коректно т. ј да сијалице нису за улично осветљење.

Милан Каштановић. — Пре него што је прављен овај уговор, била је одређена једна комисија, која је направила програм, по коме ће да се уведе електрично осветљење у Београду. У тој комисији био је и г. Лeko. Расписат је стечај у нашим и страним новинама и ту је било јасно казано, да ће бити 1000 сијалица и толико пламених лампа. Дакле г. Лeko, кад је био у тој комисији он је требао онда да каже, да је он са свим против сијалица. Онда је о томе требало говорити, а не сад пошто је то уговором већ утврђено.

Др. Марко Лeko. — Факт је да сам био члан комисије али сам био против електричног осветљења.

Милан Каштановић. — Главно је, да сте били члан, и да сте потписали онај стечај за 1000 сијалица.

Др. Марко Лeko. — Као противник електричног осветљења нисам могао утицати на то, како да се стечај расписе. Било је од мене позванијих који су се требали о томе бринути

полит *Килевит*, који је на позив Ђорђево дошао у Купиник; јер је тада Србима и требало више образованијих, виших свештеника, за чврсту одбрану православа од католицизма, који још тада поче по мало помаљати своје оштре црне зубе.⁽¹⁾ Даљи живот бившега деспота Ђорђа припада црквеној историји, а ми сада констатујемо само: да је после Ђорђа, наследно српски деспотски престо млађи му брат *Јован Ст. Бранковић*.

Ожењен кћерју војводе Дм. Јакшића, деспот Јован могао је имати, кад је ступио на деспотски престо 38-40 година. Посланик млетачки на угарском двору, Севастијан Бустинијаније, који је за Јована много распитивао и интересовао се, хвали га у једном извештају својој влади, као човека врло храбра, лична, „да може дићи до 2 000 лакних коњаника, да је велики властелин над Србијом, која је потчињена круни угарској, и да ће о Ђорђевоу-дне доћи на сабор у Угарску.“⁽²⁾

(1) Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Serv. S. 452.

(2) Новаковић Ст. (по Макушеву): Послед. Бранковићи, стр. 72.

(1) Mikloschich Fr. dr: Monumenta Serbica, p. 542.

(2) Гласник срп. уч. др. књ. 67. стр. XXX.

